

Posudek vedoucího diplomové práce:

HOLEČKOVÁ, Marta Edith: Nenech mě zahálet, nabídní upřímným zájemcům: *Cesty katolického samizdatu 80. let*. Diplomová práce, FF UK, Ústav hospodářských a sociálních dějin, Praha 2007, 138 stran a XXX stran příloh.

Diplomová práce Marty Edith Holečkové zcela po obsahové i formální stránce splňuje nároky na závěrečný text absolventa studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Autorka v úvodu zřetelně zformulovala okruh problémů, které považuje za zásadní pro své pojetí tématu, v textu neuhýbá od položených otázek a dobírá se obecnějších závěrů na základě práce s primárními prameny i sekundární literaturou. Ani formálně nelze vznést námitky, nechybí odkaz na prameny, resumé, nadstandardní je tématická příloha s úryvky z vedených rozhovorů. Ihned v úvodu tak lze konstatovat, že jde o práci kvalitní a připravenou s velikou pečlivostí.

Marta Holečkové tímto textem volně navazovala na svou úspěšnou bakalářskou práci o represivním zásahu StB proti jednomu z okruhů katolického samizdatu. V tomto případě téma rozšířila na fenomén katolického samizdatu vůbec, primárně v tzv. normalizačním období. Jak sama přesně podotýká, není toto časové vymezení zcela absolutní, neboť prvek kontinuity s obdobím před a kolem roku 1968 je pro sledovaný okruh významný a nelze se ve výkladu omezit pouze na 70. a 80. léta. Tento nutný přesah však text nerozbíjí, naopak upozorňuje na poměrně výjimečnou skutečnost, odlišující sledovaný jev od většiny obdobných nezávislých a opozičních aktivit mimo křesťanský okruh. Marta Holečkové se však neomezila pouze na strohý popis „dílny samizdatu“ a pokouší se odpovědět na řadu dalších otázek, týkajících se nezávislých aktivit a „nezávislého“ jednání ve sledovaném období nad rámec katolického prostředí. Její pokus lze označit za pozoruhodně úspěšný, vyvolává však také několik otázek, ke kterým se ještě vrátím.

Autorka v úvodních teoretických kapitolách zúročila jak svůj zahraniční pobyt (Francie), tak i zapojení do práce Centra orální historie ÚSD AV ČR, kde dlouhodobě spolupracuje na řešených projektech. Úvahy o vztahu paměti a historie stejně jako výklad metody orální historie jsou střízlivé, se znalostí příslušné literatury a s vědomím limitů užití jedné metody či konceptu. Konec konců, jakkoliv se Marta Holečkové k orální historii hlásí, diplomová práce není zdaleka čistě výsledkem této metody, autorka pracuje s dalšími prameny, konfrontuje a nebojí se podtrhnout závěry, jež se od výsledků jiných badatelů orální

historie odlišují. V tomto ohledu se troufám tvrdit, že jde o originální práci, ve které se kromě talentu a pile zúročila rozsáhlá znalost literární produkce všeho druhu (samizdatové, exilové, odborné i krásné literatury), stejně jako odvaha kriticky zkoumat dnes stále ještě rozporuplně přijímané prameny úředního (státně bezpečnostního) původu.

Pokud jde klíčové kapitoly textu – o katolické církvi, o katolickém samizdatu a samizdatu vůbec, o činnosti StB a zvláště pak příběh tvorby samizdatu -, tvoří většina z nich dobře vyargumentovaný a uzavřený celek. Samotný příběh tvorby samizdatu je jako jediná část práce primárně postaven na vedených rozhovorech a autorka dospívá k celé řadě zajímavých závěrů. Vyzdvihnout je třeba uvažování o motivaci k této činnosti, poměrně neortodoxní přístup k pojmu disent a opoziční činnosti či odmítnutí pojmu ghetto ve smyslu odtržení aktivistů od „reálného“ života. Pozoruhodné je její konstatování, že vazby vytvořené v extrémních situacích se ukázaly jako nefunkční v podmínkách otevřené společnosti. Zajímavé jsou pasáže o osobním životě, technických problémech spojených s tvorbou a distribucí samizdatu i o jeho recepci v širším katolickém prostředí.

Jestliže konstatuji, že považuji diplomovou práci za mimořádně zdařilou, mohu si snad dovolit i několik drobných námitek či otazníků. Nejsem si jistý, zda by nebylo lépe přehodit pasáže ze stran 80-82, týkající se praktických otázek podoby vedení a přepisu rozhovorů do úvodní části celého textu, zde působí poněkud rušivě. Nekoncepční je také vřazení úvahy o smyslu samizdatu do kapitoly o technice jeho výroby (s.72-74), slušelo by se nalézt nějaké logičtější místo. A naposledy si dovoluji drobnou otázku, která vlastně nějak komentuje skutečnost, že práce je opravdu dobrá, nicméně možná v jistém ohledu předimenzovaná. Rozsáhlé znalosti vedly autorku k úvahám i o věcech, které dle mého soudu přesahují samotné téma katolického samizdatu. Zpracovává i tyto pasáže na vynikající úrovni, ovšem pod názvem *Cesty českého katolického samizdatu 80. let* se čtenář dozvídá často věci související s tématem spíše volně. Tyto „kritické“ poznámky nemají nijak snižovat výborný dojem z celého textu, spíše by měly vést k úvahám, jak s ním nadále nakládat. Považuji totiž za vhodné buď text celý, případně vybrané části, publikovat v odborném tisku. V takovém případě by debata o drobných redukcích či změnách měla smysl.

Práci hodnotím jako velmi kvalitní a navrhuji klasifikovat známkou výborně.

V Praze dne 7.1. 2008

Jaroslav Cuhra, PhD.

